

Nové Bratrské Listy

*Pro slitování a milosrdenství našeho Boha nás navštíví
Vycházející z výsosti, aby se zjevil těm, kdo jsou ve tmě a
stínu smrti, a uvedl naše kroky na cestu pokoje.*

(Lk 1,78-79)

**500 let reformace
(1517 - 2017)**

obsah

kázání	
Ten který má přijít? (<i>J. Polma</i>)	87
biblické a teologické studie	
Kázání na hoře (<i>J. Mrázek</i>)	90
dějiny	
Reformace v Basileji (<i>J. Halama</i>)	95
unitas fratrum	
Prodat kostel? (USA) - <i>red</i>	99
Noví biskupové UF	100
Misijní konference Jednoty (<i>J. Halama</i>)	101
náš seniorát	
Železný Brod (<i>jap</i>)	104
Tanvald (<i>O. Halama</i>)	105
Praha. Otevření Milíčovy modlitebny (<i>jhjr</i>)	106
Konvent Ochranovského seniorátu (<i>red</i>)	108
práce sester	
Sestry Ochranovského seniorátu v r. 2017 (<i>L. B.</i>)	109
Střípky ze setkání sester v Jablonci (<i>M. Vějskalová</i>)	110
Jsem tu (<i>A. Kalousová</i>)	111
z počátků reformace	
Finsko a M. Agricola (<i>jhjr</i>)	

Nové Bratrské Listy

19. ročník (2017)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR
při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3
tel: 224 941 870

mail: uf.praga@centrum.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Milé sestry a bratři, milí přátelé,
další ročník našeho časopisu se uzavírá a redakce již začíná plánovat jubilejní, dvacátý ročník od jeho obnovení.

Jsme uprostřed adventní doby, na což ukazuje tentokrát pouze kázání. Zprávy ze světové Unitas fratrum i z našeho seniorátu jsou bohaté a rozmanité, což nás může těšit, i když ne všechno v nich je radostné.

Přesto si troufám tvrdit, že tyto stránky jsou více svědectvím o radosti a naději než poslem špatných zpráv jako naše média. Což je dobře adventní. Radostná zpráva je radostná právě v tom, že navzdory všem těm špatným a bolestným zkušenostem, které na nás doléhají, Boží milosrdenství platí a zůstává. To nám připomíná kázání i následující výklad Kázání na hoře.

Radost z otevření nové modlitebny také není nic častého a obyčejného, křty v našich sborech (a to jsme nezminili křest v Jablonci) jsou nepochybně rovněž důvodem k radosti.

Věřím proto, že je odůvodněné přát vám všem radostný a pokojný čas letošního adventu a vánoc a že se můžeme do dalšího roku vydat s nadějí - i kdyby bylo leccos nejisté, jak ukazuje příběh stěhování sboru od našich amerických sester a bratří.

Jak praví heslo na první stránce, Bůh chce uvést naše kroky na cestu pokoje. Dejme se tedy vést. Váš

Jindřich Halama

**Děkujeme za podporu pro náš časopis.
Číslo účtu 2900700247/2010**

kázání

Ten, který má přijít?

Čtení: Izajáš 61,1-3.10-11

Text: Matouš 11,2-6

Jan uslyšel ve vězení o činech Kristových; poslal k němu vzkaz po svých učednících: „Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“ Ježíš jim odpověděl: „Jděte, zvěstujte Janovi, co slyšíte a vidíte. Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluchí slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium. A blaze tomu, kdo se nade mnou neurází.“

Možná bychom mohli říci, že je to dobře adventní otázka: *Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?* Je to otázka po rozeznání pravého Spasitele. Ale také obava, abychom snad Spasitele nepřehlédli, když by byl jiný, než ho vykresluje naše lidská představa, možná formovaná touhami a přáními. Otázka po jistotě.

Ale něco nám u té otázky přece jen vadí. Ptá se Jan, zvaný Křtitel. – Vzpomeňme: Jan v judské pustině vášnivě, naléhavě kázal o Božím království, které se přiblížilo, které je už tady! Důrazně volal k opravdovému pokání, k lítosti nad hříchem, k mobilizaci všech sil k nápravě a novotě života! Při křtu u Jordánu Jan rozeznal „toho většího“, který přichází od Boha v Ježíšovi a potvrdil to hlas s nebe: „Toto je můj milovaný Syn, jehož jsem si vyvolil.“ (Mt 3,17)

A tenhle prorok Jan, podle následného dobrozdání Ježíšova „víc než prorok“, je najednou nejistý o osobě Ježíšově. Proč? Jan uslyšel ve vězení *o činech Kristových*, a to je důvod, proč se ptá, aby se ujistil v nastalých rozpacích, kdo Ježíš je. Janovi muselo na Ježíšovi něco „vadit“, na jeho činech. Něco se mu nesrovnávalo s tím, co horlivě tlumočil od Boha.

V Matoušově podání evangelia předchází kázání na hoře uzdravení malomocného, uzdravení setníkova sluhu na dálku, utišení bouře, uzdravení posedlých v Gadaře, uzdravení ochrnutého, povolání celníka, vzkříšení Jairovy dcery, uzdravení dvou slepců a němého. Ježíš si vyvolil dvanáct učedníků a poslal je kázat a uzdravovat nemocné. Pak jim pověděl o nelehké budoucnosti, že budou pronásledováni kvůli Ježíšovi. – Tohle všechno, tyto činy, předchází té Janově otázce. Co vyvolalo Janovy pochybnosti? Jistě to nebyla ona zvláštní moc uzdravovat nebo ovlivnit živly. Vždyť Jan věděl, že Ježíš „je silnější než já“.

Napovědět nám může snad obsah Janova kázání ve srovnání s Ježíšovými činy. Jan byl přísný asketa a Boží království spojoval ve svém kázání s Božím soudem: *Sekera je už na kořeni stromů; a každý strom, který nenese dobré ovoce, bude vyřazen a hozen do ohně... Ten, který přichází za mnou, je silnější než já... lopata je v jeho ruce;*

a pročistí svůj mlat, svou pšenici shromáždí do sýpky, ale plevy spálí neuhasitelným ohněm... (10-12) Obořil se na přítomné představitele židovské zbožnosti: *Plemeno zmijí, kdo vám ukázal, že můžete utéci před nadcházejícím hněvem?* (7). Věděl, že se přiblížilo Boží království a tedy i Boží soud, doba třibení.

Ježíš ve svých činech představuje veliké Boží milosrdenství. Nemoc byla často spojována s hříchem – jako Boží trest za hřích – a Ježíš uzdravuje a tím dává lidem nový život. Odpouští... Boží království a jeho nárok vyhláší Ježíš ve svých kázáních mírnou formou jako pozvání, jako důsledek objevené lásky k Bohu, která se nedá vynutit.

Dovedu si představit, že se lidé Jana báli – jeho přísných kázání; *báli se* mocného Boha. Ježíš o Bohu mluví jako o *milujícím Otci*.

Proto – snad – Janova otázka: *Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?*

My také jistě máme svou představu o Pánu Ježíši Kristu a možná nás on v něčem překvapí, když naše představy nejsou zcela naplněny. Tak se třeba ptáme, jak může dopustit, aby bylo tolik nelásky ve světě, aby bylo tolik křivdy, násilí, nespravedlnosti, aby se prosazovalo sobectví... Proč nezasáhne, proč nezasáhne hned? ... A je to vlastně stejná otázka, jako byla otázka Janova – jen podaná jinými slovy. Také my se takto vlastně doptáváme po Božím soudu.

Pán Ježíš odpovídá Janovi i nám: *ještě není čas soudu*. Kdo by na něm obstál? Svým milosrdenstvím chci lidi přivolávat k lásce. K budování Božího království mezi sebou. K oblíbení si zákona lásky. Chci odpustit provinění, svou obětí smířit člověka s Bohem. Chci *rozradostnit svět*.

Janovi Pán Ježíš vzkázal: *Slepi vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluchí slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium*.

To je Ježíšova parafráze a konkretizování proroctví Izajášova, které jsme slyšeli ze 61. kapitoly. Toto proroctví použil Ježíš v podání Lukášově při prvním kázání v Nazaretě. *Duch Panovníka Hospodina je nade mnou. Hospodin mě pomazal k tomu, abych nesl radostnou zvěst pokorným, poslal mě obvázat rány zkroušených srdcem, vyhlásit zajatcům svobodu a vězňům propuštění, vyhlásit léto Hospodinovy přízně* (Lk 4,18)... Potěšit všechny truchlíci. Je příznačné, že Ježíš v Lukášově oddílu vynechává v proroctví Izajášově slovo soudu: *den pomsty našeho Boha*. Přišel jako Spasitel, ne soudce. To je nejpřednější Ježíšův program.

Ti chudí, na které Ježíš odkazuje, nejsou pouze lidé bez majetku, ale lidé, kteří ve své bezmoci a ubohosti jsou odkázáni *jenom* na Boha a jeho milost. Jsou to lidé, kteří pokorně na Boží pomoc a Boží zastání očekávají a vyhlížejí je. Tito chudí neměli možnosti společenské a kulturní, ani kulticky náboženské (třeba takoví pastýři před Betlémem nebo rybáři). Snažili se ve svém ponížení, odstrčení i útlu lépe či hůře poslouchat Hospodina. *Zavěšovali* svou naději na jeho pomoc, na zaslíbení o příchodu Mesiáše. Byli si vědomi své chatrnosti a toho, že ze své strany se nemohou *ničím* pozitivním vykázat. K nim přicházeli proroci s vizemi o nápravě všech věcí, o vysvo-

bození z moci zpupných boháčů, ale také o vysvobození z vnitřní bezmoci k plnému lidskému životu. Z pokory a zkrroušenosti srdce má vyrůst radost a pokoj.

A nejen chudým, také zajatcům vyhlašoval prorok Hospodinův propuštění a svobodu – to bylo zvláště aktuální v době babylonského zajetí, v Izajášově přítomnosti. Mohli to být také lidé uvěznění pro své dluhy. A nechybí zde myšlenka na zajetí hříchem nebo démonskou posedlostí. Slepým tělesně i slepým pro vidění Božích skutečností zvěstoval Hospodinův služebník navrácení zraku a správnou orientaci pro život před Boží tvář. Hluší k Božimu volání mají najednou reagovat na milostivé Boží oslovení a nabídku nového života. Ježíš hledá zahynulé, odpadlé od Boha a zatvrzelé.

To, co Ježíš vzkazuje Janovi do vězení, to je naplnění největších starozákonních očekávání. *Právě v tom poznáte Božího Mesiáše.*

Čekali jste možná slavného krále, který potře nepřátele Izraele a nastolí v Jeruzalémě zjevně svoji vládu. Čekali jste možná učence s množstvím duchaplných myšlenek, s novým duchovním programem. Báli jste se možná přísného soudce, který vás smete s povrchu země pro vaše hříchy. Právem jste se toho mohli obávat. Nebylo by nic divného, kdyby den jeho příchodu byl opravdu dnem soudu, pomsty, setření a zkázy. Místo toto při narození Spasitele byla vyhlášena anděly radost pro všechn lid a pokoj mezi lidmi, protože Bůh v nich má zalíbení. I toto andělské zvěstování dosvědčuje Ježíš svými činy i slovy.

Jestliže je Ježíš „jiný“ než Mesiáš různých představ víry, přesto ho přijměte. *Blaze tomu, kdo se nade mnou neuráží* – říká on sám. Takovým se otevírá věčné Boží království. Neřekne: „Teď musíš věřit.“ Ale ukáže na věčné blahoslavenství pro každého, kdo ho přijme. Naznačuje, že ho mnozí nepřijmou. Nebude málo těch, kdo se nad ním pohorší a pohrdnou jím. A neříká, co se s nimi stane. Jednoznačně však ukazuje, že takoví lidé blahoslavení nejsou, pro takové se Boží království neotevírá. Blahoslavení jsou, kdo se nepohorší nad jeho betlémskými jeslemi, společenstvím s rybáři a všelijakými hříšníky, nad jeho křížem.

Ježíš se vystavuje lidským úsudkům – můžeš ho přijmout nebo odmítnout. Řekne k tomu pouze, kdo je na tom z hlediska jeho království dobře. *Blaze tomu, kdo se nade mnou neuráží.*

Ježíš sám je Boží pomoc v nejvlastnějším slova smyslu. On není jen příklad, není jen projektant nové cesty – On je nová cesta. Není jen zvěstovatelem evangelia – radostné zprávy o Boží milosti. On je vtělená milost pro všechna léta a generace po něm – pro všechny chudé, obtížené, provinilé. Vytváří svou poslušností, svou věrností Bohu i nám základní předpoklady pro platnost toho jeho programu, který přijal od nebeského Otce. Svou osobou *ručí za to, že to není program pomsty a setření, ale milosti a lásky.* Nevydává nepřátele a chudáky na smrt, ale sám obětuje svůj život na kříži za ně. Jeho smířící obět jako veliký dar lásky mění celou, lidským hříchem a vzpourou naprogramovanou cestu do pekel na cestu do Boží svaté věčnosti.

V Ježíši Kristu je Boží nezasloužená milost, která je i dnešním chudákům radostnou zvěstí, i dnešním slepcům otevřením zraku, dnešním hluchým je obnovenou komunikací s Bohem, dnešním zahynulým je vrácením k životu, všem potřebným pomoci a povzbuzením.

S vděčností smíme tuto Ježíšovu linii napodobovat ve zvěsti evangelia i ve vztazích lásky, služby a pomoci na všech mezilidských rovinách. *Nemusíme čekat jiného Spasitele.* Ten pravý Boží Syn již mezi nás přišel, byl nám dán k záchraně. Naplnilo se a naplňuje stále i jeho jméno dané proroky: Immanuel – s námi Bůh.

Řekl to on sám a slíbil i po svém umučení a vzkříšení: *Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku* (Mt 28,20). Amen.

Jiří Polma

biblické a teologické studie

Evangelické vydavatelství MLÝN vydalo v minulých dnech (tedy 2017) výklad Kázání na hoře od novozákoníka evangelické teologické fakulty Jiřího Mrázka. Výkladů kázání na hoře existují, jak autor sám konstatuje, celé knihovny, přesto se nakonec odhodlal vydat ještě jeden, a dobře udělal.

Je to výklad poměrně stručný, ale zahrnuje spoustu důležitých pohledů od staré církve po současnost a je podán pro autora typickým, civilním a srozumitelným, ale vůbec neobyčejným jazykem. Posuďte sami z následující ukázky:

O dvou branách a cestách (Mt 7,13-14)

13 Vejděte těsnou branou; prostorná je brána a široká cesta, která vede do záhuby; a mnoho je těch, kdo tudy vcházejí.

14 Těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu, a málokdo ji nalézá.

Máme před sebou první z řady typicky matušovských podobenství a obrazných výroků, ve kterých dva dělají totéž – a přece to není totéž (Mt 7,24-27; 24,45-51; 25,1-12). V tomto případě to ovšem nejsou dva, nýbrž *mnoho* a *málokdo*.

Obraz *brány* a *cesty* ponechává poměrně mnoho prostoru naší představivosti a kreativitě, jak obojí skloubit dohromady: jako dva různé obrazy? (chodte po úzkých cestách a vybírejte si úzkou bránu); nebo brána, a *za ní* cesta? nebo cesta a na jejím konci brána?

Oddělením bran a cest do dvou různých obrazů zřejmě nic nezkazíme. Nolland však docela trefně poznamenává, že na to se zdají oba obrazy až příliš propleteny.

Nejlogičtější čtení (gramaticky, tak, jak je výrok formulován) by byla nejprve brána a za ní cesta. Otázka je, jak si to představit. Dávalo by to dobrý smysl, kdyby úvodní výzva zněla *Vyjděte úzkou branou!* Za malou brankou bude následovat úzká stezka, za širokou branou „dálnice“. Brána by představovala obrácení, rozhodnutí vydat se na cestu (obrácení, po kterém následuje křesťanská cesta životem). Jenomže úvodní výzva velmi jednoznačně říká *Vejděte!*

Řešením může být, že jde o dvě brány *do města*: úzkou a širokou. Ovšem ne tak, že by stály vedle sebe (jako pro pěší a pro povozy), nýbrž každá na jiném konci města. Široká a úzká cesta by potom byly ulice města. Za prostornou výstavní branou lze očekávat hlavní třídu, která vede na hlavní náměstí. Za úzkou brankou křivolaké uličky chudinské čtvrti, ve kterých je snadné se ztratit a nejspíš tam ani nebude nejbezpečněji. Ve spleti uliček je opravdu těžší *nalézat* cestu a navíc ještě věřit, že právě tudy se dostaneme ke kýženému cíli – zatímco dav rozvážně pluje úplně jinam.

Určitý problém tohoto řešení je v tom, že obě brány nakonec přece jen vedou do stejného města. Přece jenom je jaksi přirozenější si představit Boží království jako *město* (jako *celé* město, třeba na způsob nebeského Jeruzaléma) než jako nějaké místo na předměstí, uvnitř stejného urbanistického celku s nicotou. Představitelné to je; ale má to silně kafkovské rysy: výstavné město, určené k záhubě, a v něm na půdě jednoho předměstského domu Boží království?

Do třetice je tu možnost, že brána je *na konci cesty*. Tato možnost není ta první nasnadě, pokud jde o to, jak je výrok formulován, ale vypadá nejlogičtěji, pokud jde o použité obrazy (a formulací výroku *vyloučena* není). V tom případě máme na výběr dvě různé cesty do dvou různých měst. Široká cesta vede do výstavného města s monumentální herodovskou architekturou a tedy i monumentální bránou. (Je pozoruhodné, jak většina tyranů a diktátorů milovala monumentální stavby. Herodovci tím byli obzvláště proslulí.) Úzká vede do Zapadákova. Je těžké uvěřit, že právě tam můžeme najít Boží království.

Zatímco pro úzkou bránu je použito celkem běžné a očekávatelné slovo *steně* (úzká, těsná), v případě cesty potkáváme trochu nezvyklé slovo *tethlimmené*, které je odvozeno od slovesa tísnit, soužit, utiskovat. Význam zůstává opět *těsný, úzký*, ale mnozí badatelé se domnívají, že volba slova, které znamená soužit, utiskovat, není náhodná; mohl by to být náznak, že na této cestě není vyloučen ani útisk, soužení nebo pronásledování. To zajisté není vyloučeno, ale dovolil bych si poukázat na jiný aspekt: *tethlimmené* by mohla být cesta, která vyvolává občas i *stísnující* pocit a *úzkost* (zda jdeme správně a zda nás někam dovede, zatímco většinový dav odkráčel jinudy jinam).

Hned v úvodu k tomuto podobenství jsme si povšimli, že jsou zde proti sobě postaveni *mnozí* a *málokdo*. To dává dobrý smysl, pokud mluvíme o *hrstce učedníků* („hrstce bláznů“), kteří se spolu s Ježíšem vydali do světa, aby těm ostatním přiblížili, o čem je Boží království. Ale poněkud nám v tom obraze drhne lakonické

konstatování, že všichni ostatní (mnozí) spějí do záhuby. Jak chápat ty mnohé, které necháme jít do pekla, zatímco my se staráme jenom o sebe a o svou úzkou cestu? Bylo by snadné to pochopit sektářsky. Jenomže to by postavilo celé dosavadní kázání na hoře úplně na hlavu:

* hrstka sektářů, která se stará jenom o sebe, by těžko mohla být *solí země*. Nanejvýš solí, která ztratila slanost. Solí země přece učedníci nejsou proto, aby na závěr byli odtud „vysoleni“ a země, kde byli solí, šla do zániku.

* *blahoslavenství* nabízejí Boží království všem, nejenom hrstce vyvolených.

* *hojnější spravedlnost* je přesně to, co dělají učedníci pro jiné, ne pro sebe. Spravedlnost páchaná proto, abych já byl spravedlivý a došel po úzké cestě spásy, by byla přesně ta, kterou Ježíš vyčítá farizeům a zákoníkům.

* zlaté pravidlo přece nezní: jedněte s ostatními tak, abyste sami vešli do Božího království, a oni ne.

Navic Ježíš i v Matoušově evangeliu nejméně dvakrát mluví výslovně o *mnohých*, kteří budou spaseni (Mt 8,11; 16,28) a na dalších místech to předpokládá.

Klíč je pravděpodobně v drobné a spíše nenápadné asymetrii na konci podobenství: *málokdo ji nalézá*. U široké cesty a brány se neříká, že by ti mnozí něco hledali nebo našli, ale jenom, že jdou. Klíč je tedy v tom *najít* a pochopit.

Přijmout blahoslavenství, to jest přijmout, že i mně, ztracené existenci, která si zpackala život (nebo má žal či křivdu), Bůh nabízí *zadarmo* Boží království – to nevyžaduje nějaké zvláštní mravní vzepětí ani perfekcionismus. Hojnější spravedlnost jsou spíše ilustrace a náměty, než výčet povinností. Vyzadují od učedníků nadšení a kreativitu. Od těch, kterým učedníci Boží království přiblíží, se rovněž nevyžadují velké výkony. Ale to všechno *není většinový názor* (málokdo nalézá). Je krásné, že pokojní jsou synové Boží a milosrdní se dočkají milosrdenství – *ale většina si to nemyslí*. Je krásné neoplatit facku (respektive ji nedostat zpátky), ale většina to nechápe, nebo aspoň ne jako projev Božího království.

Nakonec je to tedy především výzva *k odvaze myslet si něco jiného než většina*. Uvěřit něčemu, co nemá veřejnou podporu. Právě tak bývá obtížné uvěřit, že to, co *má* veřejnou a většinovou podporu, nemá budoucnost a vede jen do nicoty.

Mnozí a málokdo z tohoto podobenství tedy nejsou statistiky od Posledního soudu (počty spasených), nýbrž spíš povzbuzení k odvaze tam, kde jde o *většinový názor* – nebo *alternativu* (tím spíše dnes, kdy většinový názor dávno netvoří většina, ale média).

O stromu a ovoci (Mt 7,15-20)

15 Strážte se lživých proroků, kteří k vám přicházejí v rouchu ovčím, ale uvnitř jsou draví vlci.

Pokud bychom předchozí podobenství mohli chápat jako výzvu (poněkud evangelikálně řečeno) *k přijetí Krista*, tento výrok k tomu dodává absurdně znějící

otázku: *kterého?* Ne všechno, co zní zbožně a je zvěstováno nebo konáno s odkazem na Ježíše, je skutečně křesťanské. Tato výzva už je evidentně směřována *dovnitř* křesťanského společenství, křesťanské církve.

Charakteristika falešných proroků jako vlků v ovčím rouchu má dvojí význam. První byl obecně známý a příslovečný: o vlku v rouše beráncím mluví už Ezopova bajka a poučení znělo: Nesudte lidi podle toho, jak vypadají, nýbrž jak mluví a jednají. Druhý, specifitější význam souvisí s tím, že *stádo ovčí* byl zavedený obraz už pro starozákonní Izrael a od samého počátku i pro církev (Mt 18,12-14). Falešný prorok – vlk oblečený jako ovce – je tedy někdo, kdo je součástí křesťanské církve, patří do společenství křesťanů, ale ve skutečnosti zde působí jako vlk, tedy jako šelma, která to společenství postupně sežere nebo alespoň rozvrátí.

Není úplně jasné, jak doslovně máme brát slovo *přicházejí*. Mohlo by to znamenat, že výrok přednostně varuje před (nepravými) potulnými kazateli a misionáři. Právě tak by to ovšem mohlo znamenat ty, kteří *přišli* ve smyslu *stali se křesťany*. Možná už přišli s nekřesťanskými úmysly, možná se z nich vlci teprve vyklubali. Každopádně mohou a *nemusejí* být jenom vandrovními kazateli. Mohou být i vůdci a oporami místních sborů. Mohli bychom namítnout, proč z toho vynechávám „řadové členy“ – ale zde se říká, že jsou to (falešní) *proroci*, tzn. ti, kteří si nárokují nějakou autoritativní roli. Otázkou, na kterou neumím s jistotou odpovědět, je, do jaké míry si oni sami uvědomují, že vlastně nejsou ovce, ale vlci.

V okamžiku, kdy je řeč o *vnitřním nepříteli* (vlk transvestita mezi ovce), je ovšem třeba obzvláště opatrného úsudku. Jednak proto, abychom poznali vlka – a nenechali se zmást jeho prorockými slovy; jednak proto, abychom neoznačili každou nepohodlnou nebo nesympatickou ovci za vlka. Na téma *vnitřní nepřítel* už bylo v historii spácháno neuvěřitelně mnoho křivd, přehmatů a zločinů. Bohužel i mezi křesťany. V kontextu kázání na hoře je naštěstí možno obratem poukázat na výzvu *Nesudte, abyste nebyli souzeni!* (Mt 7,1) a pokud už vlka nazveme nepřitelem, i *Já však vám pravím: Milujte své nepřátele!* (Mt 5,44).

Co si tedy máme počít s falešným prorokem/vlkem, pokud ho nemáme soudit, a kromě toho, že ho budeme milovat jako bratra? Nejspíše jenom to, že ho nepřijmeme za svého proroka a kazatele a duchovního vůdce. Bratrem v Kristu (nebo alespoň bratrem či sestrou) nám může zůstat. Zda se Kristus sám k němu bude znát, opravdu není na nás a na našem rozhodnutí.

Zbývá jen maličkost: jak takového vlka, či ještě lépe *zvlčilé zvěstování* poznat? Nelze uplatnit ono pohádkově jednoduché: ukažte nám tlapku, bratře – to není ovčí tlapka! Zazpívejte nám, sestro – to není ovčí hlásek! Ne, a neotevřeme vám dveře!

Už prvokřesťanská literatura, počínaje Novým zákonem, dosvědčuje pokusy stanovit ad hoc kritéria (1J 4,2-3). Většina těchto kritérií je ovšem věroučná, a tedy zaměřená na rozeznání *věroučné úchylky*. „Vlk transvestita“ ovšem může (a nemusí) být spojen s konkrétní věroučnou herezí, dokonce bych řekl, že v některých přípa-

dech nemusí být spojen s *žádnou* věroučnou úchylkou a zastávat naprosté pravověří – ovšem svým vlčím způsobem. Kázání na hoře proto podává až překvapivě nevěroučné (na věrouce nezávislé) kritérium:

16 Po jejich ovoci je poznáte.

Což sklízíte z trní hrozny nebo z bodláčí fky? 17 Tak každý dobrý strom dává dobré ovoce, ale špatný strom dává špatné ovoce. 18 Dobrý strom nemůže nést špatné ovoce a špatný strom nemůže nést dobré ovoce. 19 Každý strom, který nedává dobré ovoce, bude vyřazen a hozen do ohně.

20 A tak je poznáte po jejich ovoci.

Toto pravidlo je svým způsobem až dětsky jednoduché; připomíná dětskou botaniku: jablůň poznáme podle toho, že na ní rostou jablka. A pokud právě nerostou, počkáme, až budou. Analogicky další stromy. Analogicky právě a falešné proroky...

Tím ovocem nemusí být, co *říkají*. To může být zcela matoucí, protože to nejspíš zní zbožně. A dokonce to i může být zcela pravověrné podle všech přijatých vyznání a konfesí.

Tím ovocem nemusí být ani to, co *dělají* – ve smyslu jejich soukromého mravného či nemravného života. Toto kritérium není donatistické a není zaměřeno na soud podle skutků.

Tím kritériem je to, co svým jednáním *způsobí*. Zda po nich zůstává ovocný sad, nebo jen spoušť a zničené vztahy.

Tentokrát nejde o to, jak zbožně či pravověrně znějí, ale zda rozsévají lásku nebo nenávisť. A pokud za nimi zůstává jenom nenávisť, neláska a fanatismus, tak to nemůže být podle kázání na hoře, i kdyby chrlili výhradně jenom samé citáty z Mt 5,1 – 7,28.

O nepravých učednících (Mt 7,21-23)

21 Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského; ale ten, kdo činí vůli mého Otce v nebesích.

22 Mnozí mi řeknou v onen den: Pane, Pane, což jsme ve tvém jménu neprorokovali a ve tvém jménu nevymítali zlé duchy a ve tvém jménu neučinili mnoho mocných činů?

23 A tehdy jim prohlásím: Nikdy jsem vás neznal; jděte ode mne, kdo se dopouštíte nepravosti.

Řada badatelů tato slova chápe jako součást předchozího varování před falešnými proroky. Domnívám se, že o těch je to také, ale okruh „potrefených“ je v tomto případě širší. Předchozí varování se týkalo těch, kteří přinejmenším chtějí hrát v křesťanském společenství nějakou vůdčí nebo alespoň autoritativní roli (proto o nich mluví jako o *prorocích*). Nyní je to rozšířeno na všechny, přesněji řečeno na jednoho každého, kdo si to čte. Není to ovšem míněno tak, že by se měl čtenář roz-

hlížet a tipovat, kdo bude shledán pravým a kdo nepravým. Je to tak, že by se měl zamyslet nad sebou.

Protiklad ovšem *není* činit – a jenom mluvit. Není to *víra bez skutků* a *víra podepřená skutky*. Ti, kteří v tomto varování mluví, ti také jednájí, až se od nich práší, a žijí velmi aktivním křesťanským životem. Protiklad je mezi *činit vůli Boží* (to, co se po nás chce) – anebo také *činit*, ale to, co nám připadne atraktivnější a efektnější.

V imaginárním rozhovoru, který má zřejmě proběhnout při posledním soudu, říkají takřka vyčítavě: *což jsme ve tvém jménu neprorokovali a ve tvém jménu nevyvítili zlé duchy a ve tvém jménu neučinili mnoho mocných činů?* a skoro nejzajímavější na tom všem je, že jim to nikdo nezpochybní! Ano, prorokovali, vymítali zlé duchy a dělali mocné činy. Ano, to všechno dokonce v Ježíšově jménu. Byla to křesťanská proroctví a uzdravování atd. A přece: jako by tohle všechno po nich nikdo skoro ani nechtěl, jako by na tomto ani tolik nezáleželo (každopádně méně, než jakou váhu tomu přisuzovali) – a počítá se něco úplně jiného. Co je ta Boží vůle, do které se navzdory vlastním představám netrefili? Mohli bychom odkázat na celé předchozí kázání na hoře; a nebo také shrnout jedním slovem: *milosrdenství*.

Pokud to všechno dělali s fanatickým zápalem pro věc – a zůstávala po nich jen fanatická spoušť (ne)křesťanské nesnášenlivosti, případně povýšenosti nad ty ostatní, neobrácené..., tak se až příliš podobají falešným prorokům a jejich „ovoci“ a ten, kterému říkají Pane, Pane! se k nim nechce znát. Pokud naopak k tomu všemu, co jmenují, byli také prostě jen milosrdní a vážili si svých bližních tak, jako sebe sama... tak se k nim ten, kterému říkají Pane, Pane! bude hlásit už kvůli tomu milosrdenství. A to všechno ostatní bude jaksi navíc, nad to.

dějiny

Reformace v Basileji Erasmus Rotterdamský a Johannes Oekolampad

Johannes Oekolampad, rodák z Württemberska, přišel do Basileje na podzim 1515, tedy ještě před reformací. Narodil se v roce 1482, absolvoval latinské školy v Heilbronně a odešel na nejstarší evropskou univerzitu v italské Boloni, aby studoval práva. To však brzy opustil a vrátil se do Heidelbergu, kde vystudoval teologii. Roku 1515 byl vysvěcen na kněze a začal působit ve svém rodném městě. Protože však byl orientován humanisticky a biblicky, jeho působení se střetávalo s oficiálním učením církve.

Do Basileje jej pozval přítel ze studií, Wolfgang Capito, který se 1515 stal kazatelem basilejské katedrály. Co sem však Oekolampada, výtečného znalce řečtiny a hlavně hebrejštiny, táhlo nejvíc, byl Erasmus Rotterdamský. Tento proslulý humanista sídlil v té době v Basileji, psal kriticky o církvi, vyzýval ji k nápravě a v té době právě chystal vydání Nového zákona v řečtině.

Erasmus již o Oekolampadovi věděl, hlavně proto, že byl proslulý svou znalostí hebrejštiny, tenkrát ještě dosti vzácnou. Poměrně rychle se spřátelili, i proto, že Oekolampad byl vůči akademickým kritikům církevního učení zdrženlivý a nechtěl se dostat s církví do sporu, stejně jako Erasmus.

Oekolampad se stal asistentem a korektorem při práci na vydání Nového zákona. Tak vzniklo 1516 řecko-latinské vydání Nového zákona (známé jako *textus receptus*), které se stalo základem pro dlouhou řadu reformačních překladů. Zároveň však budilo i značnou kritiku, protože Erasmus si dovolil použít svůj vlastní latinský překlad Nového zákona místo obecně uznávané a velmi staré vulgáty, navíc poznámky k textu zpochybňovaly dosavadní výklady témat jako dědičný hřích, ospravedlnění, pokání, svátosti – Erasmus tu vznášel otázky přesně k těm tématům, která se stanou klíčovými články reformačního učení.

Brzy po vydání Nového zákona se Oekolampad vrátil domů, zatímco Erasmus se vypravil do Lovaně, aby tu založil při univerzitě institut pro klasické jazyky (latinu, řečtinu, hebrejštinu). Do toho však přišel nástup reformace v Německu. Oekolampad, který byl 1518 povolán jako kazatel do Augsburgu, věcně s Lutherem souhlasil a bránil jeho názory, s církví se však rozejít nechtěl a v tomto napětí se rozhodl odejít do kláštera. Na to, aby se vyhnul střetu, však byl příliš přímý. Dospěl k názoru, že Lutherovo učení o ospravedlnění je biblicky naprosto správné, napsal o tom dvě krátká pojednání a z kláštera musel pryč. Po krátkém azylu u jednoho reformaci oddaného šlechtice se nakonec vrátil 1522 do Basileje.

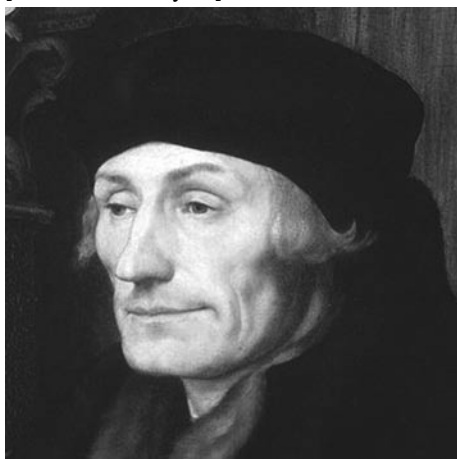
Tady už nějaký čas nebyl přítel Wolfgang Capito, který našel trvalý domov ve Štrasburku, kde pomáhal šířit reformaci. A mezitím tu byl zpátky i Erasmus, který se 1521 raději stáhl z konfliktní půdy německé do svobodného městského státu Basileje. Oekolampad, který si při minulém pobytu v Basileji stihl udělat doktorát teologie, využil svého práva přednášet jako doktor na univerzitě a začal tu učit Starý zákon. Protože se stal velmi uznávaným a oblíbeným, byl brzy jmenován profesorem.

Johannes Oekolampad (1482 - 1531)

V Basileji samé však to v církvi vřelo. Řada kazatelů byla velmi radikální, odmítali obětní pojetí mše, ctění svatých a ostatků, někteří i obrazy v kostelích. Na jejich straně byli hlavně drobnější řemeslníci a živnostníci, střední vrstva měšťanů, zatímco městská aristokracie reformaci odmítala a zůstávala věrná biskupovi, který v Basileji sídlil. Postupně však jeho vliv slábl a protiřímské hnutí sílilo.

Oekolampad se seznámil s Curyšským reformátorem Zwinglim a shodl se s jeho pojetím Večeře Páně jako symbolického aktu, památky na Ježíšovo stolování s učedníky a odmítl myšlenku proměnění chleba a vína v tělo a krev. Když tyto názory 1524 publikoval ve svých přednáškách a odvolal se také na svého přítele a učitele Erasma,

Erasmus Rotterdamský (1466 - 1536)

Erasmus to rychle odmítl a distancoval se od něj. Odmítnout proměňování (transsubstanciaci) znamenalo vyhlásit válku církvi, čili odtrhnout se od ní. A to Erasmus nikdy nechtěl. Podařilo se mu tak vyhnout se přímému odsouzení, i když měl nadále s církví potíže a musel se víckrát hájit. Zato Zwingli a Oekolampad byli záhy odsouzeni jako kacíři, i když se Erasmus jak u římské kurie, tak u císařského dvora přimlouval, aby reformační učení nebylo odsuzováno (čímž si nijak zvlášť nepomohl, ale je to jeden z důkazů, že se Erasmus odmítl přidat k reformaci nikoli ze strachu, ale ze svého nehlubšího přesvědčení).

Erasmus se nakonec v roce 1524 veřejně vyjádřil k otázkám predestinace způsobem, kterým jasně odmítl Lutherovo učení (spis *De libero arbitrio*), čímž se vymezil proti reformaci, ale stejně se musel až do smrti hájit proti nařčením z kacířství.

Zatím se reformační hnutí v Basileji stále víc radikalizovalo, přidávali se mnozí, kterým šlo především ne o víru, ale o zabavení církevních majetků a omezení moci církve, což často znamenalo o získání majetků a moci pro sebe. V basilejském kraji se vzbouřili sedláci s odvoláním na reformaci a právo na spravedlnost pro všechny, začali tu sílit novokřtenci, pro které byla reformace málo, vznášeli radikální požadavky a označovali vedení města za zrádce evangelia.

Oekolampad, který v té době byl zároveň kazatelem, se snažil hledat cestu ke shodě, ale ta možná nebyla. On sám ve svém kostele odstranil mši, podával Večeři Páně podobjí a zavedl zpěv německých písní při bohoslužbě.

Do roku 1529 se i rada města snažila najít způsob, jak se dohodnout na společném postoji. S radikály to však možné nebylo a rada se pokusila stanovit pravidla: ve čtyřech kostelích se mělo sloužit po reformačním způsobu, mohly se i odstranit

obrazy, v ostatních kostelích měla být mše jako dosud. Kazatelé se měli držet bible a vyvarovat se každé veřejné polemiky. Jenomže v té chvíli měli už příznivci reformace jasnou většinu a toto ustanovení nepřijali. V únoru 1529 zaútočili na katedrálu a rozbili množství obrazů a soch, o něž se vedl spor.

Rada musela ustoupit, odpůrci reformace z ní museli odejít, a katolická mše byla zrušena v celém basilejském kantonu (kraji). Obrazy byly odstraněny nebo zakryty a od 1. dubna 1529 platil ve městě reformační řád. Oekolampad nebyl z radikálů, nepokoje neviděl rád, ale výsledek přijal s uspokojením. „Pan to tak bezpochyby chtěl,“ napsal v jednom dopise.

Na reformačním řádu pro Basilej pak intenzivně spolupracoval. Šlo nejen o církevní řád, ale i o řád veřejného života. Byla zakázána prostituce, opíjení, zbytečný luxus v odívání, tancovačky a hry. Město se zavázalo, že bude podporovat „pokojné křesťanské občanské soužití“, starat se o dobré učitele na školy a na univerzitu. Basilej se měla stát vzorovým křesťanským městem. Kázání se mělo konat nejen o nedělích, ale také ve dnech všedních a město mělo dbát, aby se kázalo biblicky a bez útoků na druhé.

Protože Oekolampad pokládal kněžskou hierarchii za zdroj omylů a nešvarů v církvi, nebyly v basilejské církvi jiné úřady než kazatelé a diakoni. Co se však nepodařilo, byla církevní samospráva. Město se rozhodlo, že bude dohlížet nejen na veřejný, ale i na církevní život, například rozhodovat o kázání a o tom, kdo smí k Večeři Páně. Oekolampad marně bojoval za vytvoření presbyteria, staršovstva, které by spravovalo vnitřní věci sborů. Marně argumentoval apoštolskou dobou a staršími. Městská rada vytvořila výbory, obsazené hlavně jejími členy, které měly vykonávat správu církve. Myšlenka na presbyterní řízení církve, zprostředkována přes Štrasburk, se prosadila teprve o deset let později v Kalvínově Ženevě.

Prosazováním reformační linie jako jediné uznávané a správné mizela všem, kdo smýšleli jinak, ve městě půda pod nohama. Nehledě na tvrdý postup proti křtěncům, kteří byli vypovězeni a někteří také popraveni (s Oekolampadovým souhlasem), znamenalo to odchod mnohých dalších, mezi nimi především Erasma.

Oekolampad, výrazný představitel a formovatel basilejské reformace, zemřel již 1531 a byl pohřben v basilejské katedrále. Basilej se však po prvních letech „dogmatického“ reformování postupně stala zase svobodným místem a vrátil se do ní nakonec roku 1535 i Erasmus. V roce 1532 otevřela městská rada nově univerzitu a povolala řadu humanisticky orientovaných učitelů. Basilejští tiskaři měli poměrně volné ruce v tom, co tisknout a co ne, do Basileje přicházela řada lidí, kteří byli jinde v ohrožení a tady nacházeli bezpečný domov. Ne náhodou sepsal a vydal v roce 1554 svůj slavný spis *De haereticis, an sint persequendi* (O hereticích, mají-li být pronásledováni) Sebastian Castellio právě v Basileji.

J. Halama

unitas fratrum

Prodat kostel kvůli nové službě? (Lancaster Moravian Church)

Zní to dost neobvykle, neděje se to pravidelně, ale ve sboru Jednoty v Lancasteru v Pennsylvánii se to stalo. Po období hledání a rozhovorů se sbor nakonec rozhodl, že prioritou je služba a ta vyžaduje, aby zcela změnili způsob sborového života.

Sbor v Lancasteru vznikl v polovině 18. století a měl dřevěný kostelík, v němž se scházel až do 60. let 20. století, kdy ho bylo nutno opustit a zbourat. Byl zcela zničen termity. Postavili si na předměstí nový kostel, v roce 1967, a v něm sbor žil až do jara 2014. Na jaře 2014 se rozhodli své centrum opustit a začít nový život a novou práci. Kostel prodali jiné církvi a opatřili si budovu v centru města, na North Queen Street, kde především vybudovali denní stacionář pro více než 60 seniorů, který od r. 2015 pilně slouží.

Sbor se takto rozhodl, protože ve městě přibývá rychle starých lidí. Vybrali si místo, kde by bylo dobré takové zařízení mít a koupili budovu, v níž centrum během roku zřídili. Pravidelní kvalifikovaní zaměstnanci jsou vybráni z profesionálů a samozřejmě placeni, členové sboru tu pracují jako dobrovolníci a zaučují se.

„Na jednu stranu je to byznys,“ říká kazatel sboru, „na druhou je to věc služby našima rukama, srdci a modlitbami.“

K situaci sboru říká: „Jsou to velké změny, které náš sbor podnikl, a mají nemalé riziko. Sbor prodal svou milovanou budovu a vystěhoval se.“

Dočasně se sbor scházel k bohoslužbám mimo město, v Lititz, než byl zřízen nový dům, kde se centrum pro seniory spojuje s modlitebnou a prostorami sboru.

Proč se do toho sbor, který má zhruba 100 členů a v neděli se schází kolem 35 lidí, pustil?

„Často se modlíme za naše sbory, aby rostly, aby se podařily naše akce, aby k nám přišla nová rodina, nebo aspoň

peníze na zaplacení účtů. Ale málo se ptáme, co po nás chce Bůh, zvláště když by to bylo riskantní a příliš namáhavé.

Většina sborů se snaží vyrovnat s potížemi tím, že pracuje usilovněji na tom, co dělali dosud. Náš sbor má samozřejmě starost o svou budoucnost jako každý jiný, ale rozhodl se spolehnout na Pána Boha a zaměřit se na službu druhým.“

Obvyklou reakcí na krizi je, že se sbor soustředí ještě víc na sebe. Začne hledat jak naplnit rozpočet a obsadit prázdná místa. Sbor v Lancasteru se rozhodl zaměřit ven, mimo sebe, na potřeby společenství kolem.

„Pokoušíme se změnit naši identitu: z identity zaměřené na budovu, na identitu založenou ve vztazích,“ říká k tomu kazatel sboru, Dean Easton.

„A co je pro nás překvapivé, je, že služba, kterou jsme chtěli změnit život asi 60 dalším lidem, mění naše životy. Přišli jsme do nového místa a ze situace, kdy jsme byli hostiteli a zvali a vítali jsme lidi do našeho prostředí, jsme teď my hosty, kteří přišli do jejich prostředí.“

Dalším důležitým momentem je, že sbor sice nezačal překvapivě růst, natož mládnout, ale jeho život se stal napínavějším, zajímavějším a společné poslání pomáhá lidem víc a víc nechat doma své osobní priority, přizpůsobit se možností a trpělivě hledat řešení.

A ještě jednou kazatel Dean Easton: „Během roku nového života se sbor dost změnil, je otevřenější a radostnější než ve starém místě. Chceme pomáhat druhým a pomáháme jim, ale během toho jsme sami proměňováni. Zpátky už nikdo nechce.“

Kdo budete zvědaví a máte možnost podívat se na internet, pětiminutové video o nové práci najdete tady: <https://vimeo.com/215666866>

- red -

Noví biskupové Unitas fratrum

Synod provincie Surinam zvolil dne 4. září biskupem bratra Reynolda Pandu. Bratr Panda je kazatelem v Surinamu a byl předsedou Surinamské provincie do roku 2013. (Dostali jsme obrázek bratra biskupa s manželkou, zjevně fotografovaný mobilním telefonem, jak je stále víc zvykem. Kvalita tomu odpovídá.)

Synod provincie Guyana, který se konal od 25. do 29. listopadu, zvolil na svém zasedání za biskupa bratra Brinmore Phaula, který byl po léta předsedou tehdy ještě přidružené provincie Guyana. Je to vůbec první Guyanský biskup v historii, protože Guyana dlouho neměla vlastní synod a tedy ani možnost volit biskupy. (red)

Misijní konference Jednoty

Ve dnech 15. až 20. listopadu se v Kapském Městě v Jižní Africe konala třetí misijní konference světové Jednoty. Účastnilo se jí na dvě stě zástupců nejrůznějších částí UF, od provincií po misijní oblasti, lidé ze sborů, z vedení provincií i z misijních organizací, mladí i staří, celkem ze 35 různých zemí. Jak bylo na místě konstatováno, patrně největší shromáždění sester a bratří v UF vůbec (synod je zhruba poloviční).

Zasedání probíhalo ve velkém hotelu, kde účastníci zároveň bydleli a stravovali se, takže se neztrácel čas přesuny z místa na místo – a program byl opravdu naplněný.

Hlavní referát měl doktor Daryl Balia, misiolog z Kapské univerzity, sám metodista. Zaměřil se v něm na pojetí misie v obnovené Jednotě a ukázal jednak na vliv Jednoty na vznikající metodistické hnutí, jednak na misijní působení Jednoty v Jižní Africe a jeho vztah k modernímu misijnímu hnutí počátku 20. století a upozornil na postupné sblížení metodismu s Jednotou, zvláště v Americe. Ačkoli prakticky šlo jak obnovené Jednotě, tak metodismu o totéž, o obnovu života v Kristu na základech reformačního učení, Zinzendorf a Wesley se nemohli dohodnout na pojetí posvěcení. Pro Zinzendorfa bylo posvěcení výhradně dílem Kristovým, člověk na tom nemohl nic vylepšit, pro Wesleye Kristus posvěcení umožnil a člověk na něm musí spolupracovat. Tento rozdíl byl dost na to, aby se obě hnutí vyvíjela zcela samostatně. Teprve v poslední době se ukazuje výrazné sblížení.

Bratr a metodista.

Jeden z hlavních organizátorů konference, bratr August, s doktorem Baliou.

Kromě toho bylo na programu konference dalších devět přednášek z historie i současnosti Unitas fratrum a jejich misijních aktivit. Příspěvky byly vybrány z různých míst Jednoty, pochopitelně nejvíc (čtyři) jich bylo místních, tři evropské a dva americké. Bratr Karl August z Kapské university hovořil o misii v časech prvotní církve a středověku, pisatel tohoto článku se soustředil na misii a českou Jednotu (jak starou, tak obnovenou – a připomněl práci bratra Františka Chlebounda). Bratr bis-

kup Abrahams přednášel o pojetí misie od reformace ke světové misijní konferenci 1910 v Edinburghu a bratr Christoph Reichel o posledním století světové misie (do r. 2010). Bratr Craig Atwood, historik ze semináře v Bethlehemu, mluvil o pojetí misie v Jednotě v 18. a 19. století.

Na současné otázky misie se soustředili sestra Angelina Swart (Misijní působení sborů v dnešní Jednotě), bratr Bøytler (Misie Jednoty a kultura) a bratr biskup Gray (Misie dnes: svědectví a sociální činnost, postkřesťanská situace).

K tomu byla organizována řada workshopů, tématicky zaměřených na misii ve vztahu k mládeži, ženám, migraci, na ekumenický rozměr misie, několik regionálních zkušeností a modelů (Karibik, východní Afrika) a další témata.

Ve zbývajícím čase fungovaly ještě diskusní skupiny, v nichž bylo možno si o aktuálních tématech neformálně pohovořit a vyměnit si zkušenosti.

Jeden den konference byl přece jenom vyhrazen seznámení s místy, ve kterých jihoafrická Jednota pracuje a účastníci si mohli vybrat historické místo Genadendal, kde kdysi začínal misii moravský rodák Georg Schmidt, nebo největší sbor v Jižní Africe Mamre (4500 členů), případně samo Kapské Město.

Všichni jsme pak v neděli navštívili sbor Moravian Hill, který se teprve v posledních letech znovu dává do práce, protože byl v zóně prohlášené v 60. letech za vyhrazenou bílým. Takzvaný distrikt 6 je dnes symbolem apartheidu, má své muzeum, které ukazuje, jak byla čtvrť postupně vystěhována a v 70. letech zbourána. Pouze kostel s farou se zbourat neodvážili, takže byl kostel změněn na tělocvičnu a fara na bar a v této situaci se dochovaly do 90. let. Po dlouhém vyjednávání a váhání (znovuvýstavba celé zničené čtvrti je práce obrovská) dostal sbor kostel a faru zpátky do užívání teprve před několika lety.

Historický kostel v Mamre, který sboru zdaleka nestačí. Nedělní shromáždění se konají na dvou dalších místech.

Kostel Moravian Hill v proslulém Distriktu 6.

Nedělní odpoledne bylo ozvláštněno koncertem v kostele, který byl doslova nabitý, protože vedle delegátů a členů sboru v něm bylo několik pěveckých těles a trubačský

sbor, které střídavě hrály a zpívaly novější i starší skladby duchovní hudby z obnovené Jednoty i z jiných tradic. Bylo to odpoledne nadmíru pestré, o houslistce a zručných klaviristech z řad místní mládeže nemluvě.

Konferenci zakončily společné bohoslužby s Večeří Páně, konané v konferenční místnosti podle tradiční bratrské liturgie (s klekáním při modlitbách a zpěvem „Ó nechť nepozbudem...“), která byla pro část účastníků zřetelně nezvyklá. Jihoafrická provincie, vzniklá misí z Ochranova, dochovala do dneška některé liturgické formy, které mezitím Evropa opustila a v jiných místech UF se nikdy nestaly běžnými. To však nijak nepokazilo radostný a sesterský ráz shromáždění.

Celá konference probíhala radostně, zaujatě a dá se říci v duchu jednoty, pro některé účastníky to bylo milým překvapením, protože loňský světový synod byl zřejmě obtížnějším jednáním. Čemuž by se člověk neměl divit, když jde o správu církve,

účastníci konference o přestávce jednání před hotelem

dojde na složitá rozhodování, která nemusí probíhat radostně a beze sporů. Mluvit o misijním poslání a vyměňovat si názory a zkušenosti nikoho nezavazuje, aby se řídil tím, co druzí usnesou. I proto si účastníci konference nepochybně odváželi především spoustu inspirace, nových znalostí a nových kontaktů a radosti ze společenství velmi různorodého, ale hluboce spojeného společnou vírou.

J. Halama

náš seniorát

Železný Brod

Nebývá to často, aby o křest požádal dospělý člověk. Letos to byl Jiří Šťastný (52 let). S manželkou přicházejí pravidelně do shromáždění, cestu k nám našli letos před velikonocí.

Radujeme se z toho, že bratra Jiřího oslovil Pán Ježíš Kristus a že přijal jeho nabídku, že mu bude průvodcem života. Chce do svého života promítat Boží prikázání i zaslíbení, chce žít v Boží lásce. Ať je jeho cesta s Kristem vždycky radostná a pokojná, ať přináší požehnání i jeho nejbližším v rodině a přátelům.

Radujeme se, že našel zalíbení i v našem malém společenství a chce spolu s námi sdílet víru, naději a lásku.

Křest se konal v neděli 24. září 2017 při shromáždění. Krásně přitom tatínkovi zazpívala jeho dcera. Bylo to dojemné a krásné.

Letošní díkůvzdání za úrodu jsme přesunuli na druhou říjnovou neděli, abychom mohli využít i službu pěveckého sboru Řetízek. Při shromáždění nám zazpívalo šest dívek.

Jako vždy byly vystaveny před kazatelnou plody země na připomenutí, že máme být zač vděční, když máme dostatek jídla a pití pro svůj život. Podle textů Izajáš 5,4-7

a Lukáš 13,6-9 jsme se zamýšleli nad tím, že i my máme nést ovoce, které by se líbilo našemu nebeskému Otci.

Dalším důvodem k radosti a vděčnosti byl křest malého Štěpána Šikoly. Narodil se letos 13.7. Trošku prostořece jeho narození ohlašoval kazatel: „Dnes ráno v pět hodin se nám narodil Kristus Pán!“ to proto, že Šikolovi slíbili letos při živém betlému představovat svatou rodinu a malý Štěpánek bude mít roli narozeného Ježíše.

Slavnostní shromáždění končilo svatou večeří Páně, ke které přistupovalo 24 lidí.

Bratr Šikola pro všechny připravil výběrný oběd – guláš a množství sladkého. Seděli jsme spolu dlouho přes poledne.

jap

Tanvald

Po neradostných událostech v roce loňském – rezignace kurátora a většiny členů staršovstva a jejich odchod ze sboru – byla Seniorátním výborem jmenována Správní komise ve složení O. Halama – předseda, V. Fejkl – místopředseda, H. Jalušková, V. Marek, J. Kouba, J. Polma. Jejím předním úkolem bylo zajistit bohoslužby, zprovoznit sborový dům a převzít a stabilizovat účetnictví sboru. Na jaře sestra Jalušková zorganizovala bohoslužby v domě seniorů v Tanvaldu. Pravidelné bohoslužby byly zahájeny v červnu 2017 na kostelíku v Kořenově a probíhaly pravidelně do konce září. Vystřídali se tu mnozí kazatelé. Velmi obětavě se ujal varhanické služby

bratr Kalista. Sbor zakoupil nové elektronické varhany. Sborový dům na Smržovce byl pronajat bratru Jenčkovi s tím, že přízemí bude upraveno pro sborové potřeby. Bratr Jenček zajistil opravu střechy, připojení elektřiny a novou vodovodní přípojku. Na počátku října se ve sborovém domě sešli brigádníci, aby připravili modlitebnu a zázemí. V neděli 15. října se konaly první bohoslužby ve sboru po dlouhých letech. Radostná byla účast bratrů a sester z Železného brodu, Jablonce a Turnova. Dále budou bohoslužby každou třetí neděli v měsíci od 14 hodin. Správní komisi se podařilo převzít účetnictví a splatit téměř všechny „dluhy“. Jediným dluhem zůstávají seniorátní repartice. Počet členů sboru, kteří se účastní sborového života je velmi malý. Dalším úkolem Správní komise je aktivizovat členy a hledat možného pracovníka, který by se práci ve sboru intenzivně věnoval.

Ondřej Halama

Praha. Slavnostní otevření Milíčovy kaple v Malešicích

Pozvánky na otevření nové modlitebny pražského sboru v neděli 3. prosince 2017 nebyly rozeslány měsíce předem, aby si je každý mohl označit v kalendáři. Bylo to jen pár týdnů a ještě to byla odvaha, neboť malešická Milíčova kaple, která se stala novým domovem pražského sboru, byla ještě pár dní před otevřením oficiálně stave-

ništěm. Nic mimořádného se však v posledních dnech nepříhodilo, dílo bylo zdárně dokončeno a o první adventní neděli se pražský sbor s mnoha hosty sešel k prvnímu řádnému nedělnímu shromáždění v nově opravené kapli.

Praha se tím zařadila po bok Železného mostu a Potštejna, jako třetí sbor našeho seniorátu, který má svůj kostel (samozřejmě víme o seniorátním kostelíku na Polubném a možná by se mohli ozvat Ujkovičtí, že jejich modlitebna je také vlastně kostel, i když bez věžičky).

Kostelík, postavený evangelickou církví na počátku 50. let a poslední desítky let neužívaný, pojme po rekonstrukci pohodlně zhruba 70 lidí, což bylo jak při dopoledním shromáždění s večerí Páně, tak při odpoledním setkání s hosty důkladně provedeno. Kostelík byl plný do posledního místa a řada lidí ještě stála vzadu u vchodu.

Pražský sbor se tak mohl sejít „ve svém“ po více než 11 letech. Kdo si ukládáte časopis, najdete zprávu br. Kejře (NBL 2006/2-3), jak se sbor 25. června naposledy sešel ve své historické modlitebně v Hálkově ulici. Z ní se do nové modlitebny přestěhovaly především varhany, které nás provázely celou dobou „exilu“, ale i zařízení kanceláře a řada drobnějších věcí.

Měli bychom na tomto místě ještě jednou poděkovat za mimořádně vlídné přijetí v domově Sue Ryder v Michli, kde jsme těch 11 let téměř bez výjimky konali nedělní shromáždění. Jsme za to hluboce vděční, když se teď obracíme do budoucna a k nové práci na novém místě.

Nově opravený kostel byl již při svém vzniku pojmenován Milíčova kaple a na tom nechceme nic měnit. Je to jméno zažité v církvi i ve městě, tedy Praze 10, a proč se nepřihlásit k tradici obnovy církve v hlavním městě, což Milíč již ve 14. století horlivě činil.

Skalní zastánci beránka se mohou pozastavit nad tím, že kostel má na věžičce kalich (původní, patřící k projektu kaple) a na čelní stěně kříž, zatímco beránek je „jen“ na stole pod kazatelnou. Právě to, že jsme na stůl umístili napevno symbol beránka, byl důvod, proč tvůrci výzdoby kaple hledali jiný symbol a rozhodli se pro obecně křesťanský symbol kříže, který je doplněn slovy z Milíčova rukopisu (Amen, amen – na pravé straně kříže) a z boku je v něm vyřezán kalich jako symbol české reformace.

Již při dopoledním shromáždění zazněly některé pozdravy a poděkování všem, kdo se o přípravu a uskutečnění rekonstrukce zasloužili. Odpoledne se potom vystřídala celá řada přátel, bratří a sester, kteří sboru přáli, aby v novém působišti mohl žít plodně a požehnaně. Byli to zástupci vedení ČCE, zástupci místních organizací a samosprávy, hosté z partnerského sboru v Berlíně, z vedení Evropské kontinentální provincie i z několika dalších sborů, i z ekumény v Praze.

Sestra Benigna Carstens přišla s košíčkem jako Karkulka a postupně nám darovala řadu drobností z nejrůznějších koutů světové Jednoty, abychom na tuto sounáležitost nezapomínali, přičemž s každým spojila jedno přání pro naši další práci. Bratr Günter Kreusel, dnes již penzionovaný kazatel berlínského sboru pak vyjádřil svou radost a přesvědčení, že právě i to, že se podařilo sboru oživit nové místo a začít na něm svou práci, je svědectvím o moci evangelia a Boží milosti.

Po skončení odpoledního shromáždění bylo přichystáno pro všechny občerstvení (zatím v improvizovaných prostorách, dokud nebude dostavěno zázemí, kde stále běží povolovací řízení) a kdo nespěchal domů, mohl se už za tmy zapojit do adventního zpívání na závěr odpoledne.

Při vši vděčnosti konkrétním lidem, kteří se namáhali a usilovali, aby se tato chvíle stala skutečností (mezi nimi mimořádně intenzivně manželé Šormovi), jsme především vděční Pánu Bohu a máme naději, že budeme moci jako sbor rozvinout na tomto místě nejen obvyklou činnost, ale také novou službu a nové setkávání s lidmi.

jhjr

Konvent Ochranovského seniorátu

se konal letos v sobotu 11. listopadu v Železném Brodě. Nejdůležitějším úkolem letošního konventu bylo zvolit seniorátní výbor na další období, protože v prosinci končí nynější funkční období. Zvolen byl seniorátní výbor ve složení: bratr Ondřej Halama (senior), bratr Jiří Polma (konsenior, nebo správně dle nových řádů náměstek seniora), bratr Vojtěch Marek (seniorátní kurátor) a sestra Jana Nejmanová (místokurátorka). Ostatní volitelní kazatelé seniorátu jsou v roli náhradníků. Jedním z důležitých momentů bylo zamyšlení nad dalšími lety, protože tři z našich kazatelů jsou v důchodovém věku a další to brzy potká též.

Předsedkyní konventu (protože dosavadní předseda br. Polma odchází do seniorátního výboru) byla zvolena sestra Eva Kejřová, pražská kurátorka.

Konvent samozřejmě plnil své obvyklé povinnosti, projednávání rozpočtu, finančních zpráv a změn řádů uložených synodem, projednal také zprávy ze sborů. Největší otazník visí nad kazatelem v Potštejně, kde sestra Naďa Běťáková v létě končí, ale otazníky jsou také nad dalším průběhem práce v Tanvaldě. Na obou těchto místech by bylo třeba nových pracovníků či pracovnic co nejdříve.

Seniorátní výbor dal opravit střechu kostelíku na Polubném, čímž byla celková

oprava dokončena, zůstávají ovšem dluhy, půjčku (200 tis. Kč) se nicméně daří splácet. Co usnesl konvent o reparticích, sbírkách a dalších povinnostech sborů, vypisovat nebudeme, to se sbory dozvídají od svých staršovstev.

Jednu věc však oznámíme radostně a hned. Příští konvent se má konat po mnoha letech zase v Praze – 10. prosince 2018.

- red -

práce sester

Sestry Ochranovského seniorátu – co se událo v roce 2017

Na půdě sborů hrají sestry svou důležitou úlohu. Zajišťují nedělní školu pro děti, víkendová a letní setkání rodin a dětí, podílejí se spolu s kazateli na organizaci sborových akcí. Ujímají se zahraničních hostů, kteří k nám zpravidla v letním období rádi zavítají. (Letos návštěva drážďanského sboru v Rovensku, sboru Rhein-Mein v Potštejně, pobyt sestry Deny Grillo z Albánie). Nepodařilo se nám časově sladit účast na německých sesterských setkáních v Kleinwelce a v Neudietendorfu, na která jsme pravidelně zvány, avšak vypravily jsme se v měsíci srpnu v počtu pět sester na jubilejní slavnost německého sboru v Nieském. Také tradiční setkání sborů „na hranici“ v září v Železném Brodě bylo vítanou příležitostí, kdy jsme mohly vidět opět známé tváře a navázat nové kontakty.

Již druhým rokem jsou naše sestry zařazeny do adresáře UNITY WOMEN'S DESK – organizace při Světové Jednotě bratrské. Dostáváme pravidelně modlitební list, kde se dozvídáme o svízelných situacích, které se dotýkají sborů JB v celém světě a mohou to být podněty k našim modlitbám. Dozvídáme se rovněž o projektech, oživujících poslání naší církve, motivace k odhodlání pracovat pro společenství i pro širší společnost. Například v posledním listu je uveden projekt rekonstrukce kostelíku v Praze Malešicích, který realizuje pražský sbor.

V příštím roce vyšleme dvě naše zástupkyně na evropské setkání sester do holandského Zeistu.

L. B.

Střípky ze setkání sester v Jablonci

Odehrálo se na jaře, přesně v sobotu 22. dubna, v režii Líby Bernardové, která převzala odpovědnost za sesterská setkání po Marii Ulrichové. Tentokrát nám pohostinství poskytl jablonecký sbor, kde se o nás domácí celý den úžasně starali.

Tradičním úvodem bylo biblické zamyšlení Anny Halamové a pak přišla skupinová práce. Rozdělily jsme se na poloviny (bylo nás totiž až třicet dva) a zamýšlely se nad daným textem z Gal 6,1-3. Asi jsme k hlubinám textu úplně nepronikly, bylo dost uvažování o provinění – cizím i vlastním, o odpouštění „drobností“ i hlubokých traumat. Ale nikdo se moc neměl k vyjádření o napomínání druhých. To asi moc neumíme – a možná to raději ani dělat nechceme?

Dopoledne jsme se ještě stačily dozvědět něco ze života Kathariny von Bora, manželky Martina Luthera. V Německu jsme zůstaly i při vyprávění a promítání potštejnských sester o návštěvě jejich partnerského sboru Rhein-Mein. On je to vlastně – pokud jsem dobře pochopila – sbor velmi rozptýlený, takže se schází třeba jednou měsíčně, kdy spolu ale trávívají celé víkendy. A to právě i v Hernhaagu, kde už Jednotě nic nepatří, ale kde je možné si zajistit ubytování a pronajmout k bohoslužbám část historické rekonstruované budovy.

Krátkou vzpomínkou na svou dřívější návštěvu nás do amerického Bethlehemu, slavicího výročí založení sboru Jednoty, pak přenesla Jitka Pernerová. A chvíli jsme také zůstaly v Čechách – Hana Jalušková sdílela zkušenost ze svého „venkovského“ sboru, jak se s proměnou společnosti mění také sociální struktura těch, kteří do sboru přicházejí. Ukázala také na význam trpělivé práce s dětmi, přes které jsou pak osloveny i jejich matky...

A ještě nechci opomenout ani naše zahraniční hosty – sestru Gudrun Schiewe, která přijela po delší přestávce vynucené rodinnými okolnostmi a sestru Erdmute Frank, členku Světového výboru žen JB za oblast Evropy. Tento Unity Women's Desk se snaží podchytit a pojmenovat prioritní oblasti problémů zejména z hlediska žen. Patří k nim extrémní chudoba, nedostatek vzdělání, (domácí) násilí a možnost ordinace žen pro práci v církvi. V soukromém rozhovoru po cestě domů jsme se pak s některými našimi sestrami shodly, že právě tyto otázky v současnosti v naší zemi ve sborech asi příliš neřešíme.

A úplně nakonec: celou dobu píší, že jsme „naslouchaly“ a „mluvily“ a přitom s námi celý den pobývali také dva stateční bratři. Velmi rády jsme je mezi námi viděly, a snad se i oni mezi námi cítili dobře, ale přece jen – pánové, kteří jste dočetli až sem – co takhle zauvažovat třeba i o pánských klubech při sborech Jednoty? Některým nám ženám to připadalo jako dobrý nápad, ale je to jenom na vás...

Michaela Vejskalová

Jsem tu

*Země rovná
Vysoko však položená
Jsem tu s tebou sama sebou*

*Hledím na tvou krásu, země
Jsem tu v čase a on ve mně*

*Trávo větrem roztančená
Krásná, mladá, nedotčená
Jsem tu s tebou sama sebou*

*Obzore, ty pojíš zemi s nebem
Jsem tu já, v kříži hřebem*

*Pták vzletu zaslíbený
Na křídlech Slunce, v očích zemi
Jsem tu s tebou sama sebou*

*Bože, děkuji Ti za Tvé dílo
Slovo Tvé kéž srdce mé by naplnilo
Jsi tu se mnou*

(A. Kalousová)

Z počátků reformace

Mikael Agricola a reformace ve Finsku

Rozhlédnutí po známých i méně známých událostech reformace zakončíme ve Finsku. Reformace ve Finsku byla dílem především vrchnosti, to jest švédského krále Gustava Vasy (1496-1560), protože finsko bylo dlouhou dobu pod švédskou vládou (dodnes je ve Finsku velká švédská menšina). Gustav Vasa rozhodl o provedení reformace ve Švédsku 1527 a Finsko mělo následovat.

Ústřední postavou finské reformace se stal Mikael Agricola (asi 1510 – 1557), který vystudoval teologii u Luthera a Melancthona ve Wittenbergu (1539 se stal magistrem) a po návratu se stal nejprve rektorem katedrální školy (1540) a poté biskupem v Turku (1554).

Švédský král dbal na to, aby obřady v církvi byly reformačně prosté, pro Finy, kteří nebyli nijak bojovně protikatoličtí, to však bylo málo důstojné. Proto, když nový biskup sloužil první slavností mši, měl na hlavě tiaru a sloužilo se *Te deum*.

Obyvatelstvo po reformaci nijak zvlášť neprahlo, ve Finsku měla církev neobyčejně malé majetky, takže na jejich vyvlastnění se nedalo mnoho získat, kněžstvo přesvědčila především větší osobní svoboda luterství, zvláště možnost manželství kněží.

Král prosazoval své záměry důsledně, rozdělil biskupství na dvě, aby omezil biskupskou moc a donutil Agricolu, aby se jako biskup vzdal vedení katedrální školy (aby neměl mnoho funkcí).

Pro Finsko se však stal Agricola, podobně jako jinde jiní reformátoři, nesmírně důležitou postavou literární. Ve 40. letech vydal vůbec první finsky psané knihy a přeložil do finštiny Nový zákon (podle Erasmova řecko-latinského a podle švédské reformační bible, vydané 1541). Král tomu příliš nepřál (byl by rád prosadil švédštinu), ale nemohl tomu zabránit. V důsledku toho se Mikael Agricola stal zakladatelem literární finštiny.

Poněkud nezvykle pro tuto dobu se nezachovala jediná podobizna finského reformátora, sochy a obrazy jsou vesměs romantické, z 19. století. Není znám ani jeho hrob, i když se ví, že zemřel a byl pochován ve Wýborgu.

